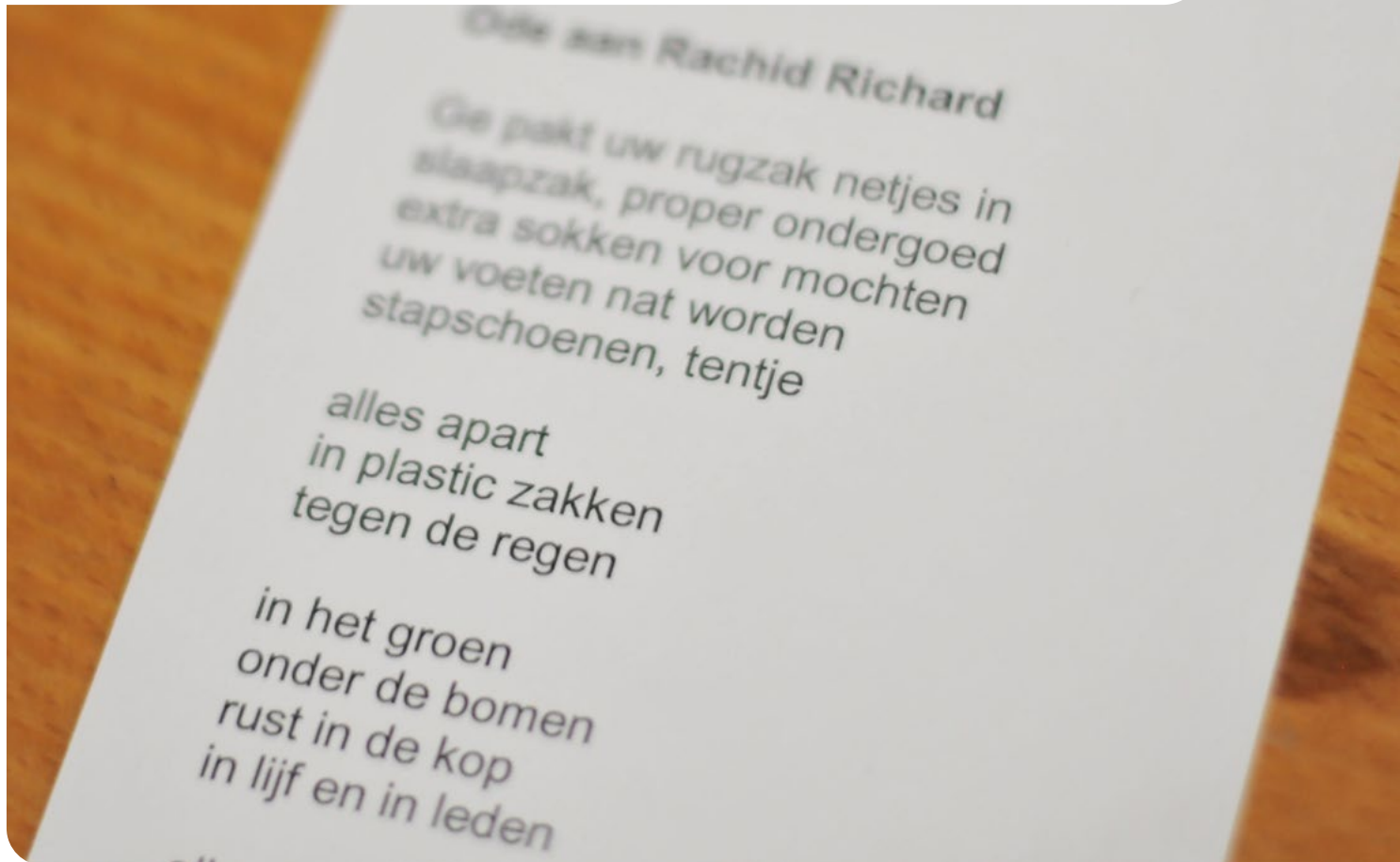

In het spoor van dak- en thuislozen

Een wandeling vanuit 't Vlot en terug

Universiteit
Antwerpen

Inhoudstafel

Voorwoord	3
't Vlot	4
Sint-Jansplein	5
De Rode 7	6
Nachtopvang De Biekorf	7
Bibliotheek Permeke	8
Centraal Station	9
't Vlot	10
Dankwoord	11

“QUAND TU CONNAIS LA
MISÈRE DE LA PERSONNE
DE RUE, TU CONNAIS
LA VIE”

DINSDAG & DONDERDAG: 14.00-16.00 UUR
LANGE BEELDEKENSSTRAAT 18, 2060 ANTWERPEN

Voorwoord

Welkom bij deze bijzondere wandeling doorheen Antwerpen, een reis die ons zal leiden langs plekken die van groot belang zijn voor dak- en thuislozen. Tijdens deze wandeling ontdekken we graag met jullie waarom deze plekken zo belangrijk zijn.

Deze wandeling is samengesteld door vier studenten uit de Master Sociaal Werk van de Universiteit Antwerpen als onderdeel van een Community Service Learning (CSL) project. Gedurende dit project heeft deze groep actief deelgenomen aan de activiteiten van 't Vlot, een organisatie gelegen in de Heilig Hartkerk die zich inzet voor dak- en thuislozen. 't Vlot werkt aan de hand van 'presentie', een praktijk geïnspireerd door het Christelijke geloof die veronderstelt dat men niet boven, maar tussen de mensen moet staan om werkelijk aanwezig te zijn en hulp te kunnen bieden. Door dit contact wilt 't Vlot actief luisteren naar mensen hun ervaringen en een beter begrip krijgen van hun noden. Met deze wandeling willen wij de essentie van de maatschappelijk inzet van 't Vlot ook voor jou tot leven brengen.

Op de belangrijke plekken waar je halt zal houden, nemen we je mee in het verhaal van dak- en thuislozen. Je kan deze plekken ook herkennen door de aanwezigheid van de sticker hieronder, waar het logo van 't Vlot op staat. Met die sticker willen we ook de presentie van 't Vlot en zijn ondersteuning aan straatbewoners in beeld brengen.

Wij nodigen je van harte uit om met ons mee te wandelen en te ontdekken hoe deze plekken een verschil maken in het leven van dak- en thuislozen, en hoe presentiewerk een belangrijke betekenis hierin heeft. Laten we samen deze reis starten en de impact van verbondenheid en steun ervaren.

't Vlot

Lange Beeldekenstraat 18, 2060 Antwerpen

De wandeling start bij de Heilig Hartkerk in 2060, de thuisbasis van 't Vlot. Elke dinsdag en donderdagmiddag opent 't Vlot haar deuren van 14.00 tot 16.00 uur. Op deze momenten verwelkomen 't Vlot en zijn vrijwilligers iedereen voor een kopje soep, koffie, thee én een gezellig praatje. De bezoekers zijn voornamelijk dak- en thuislozen. Sommigen van hen kampen met verslavingsproblemen, anderen hebben geen papieren of vaste inkomsten. Kortom, zij die zich op de dool voelen en behoefte hebben aan een huiselijke omgeving waar ze tot rust kunnen komen.

Bij 't Vlot streven ze naar het creëren van een band tussen straatbewoners en de bredere samenleving. Ze hechten waarde aan informele contacten buiten het kader van formele hulpverleningstrajecten. Dit principe is duidelijk zichtbaar in de werking, waar vrijwilligers zich letterlijk naast de bezoekers plaatsen en streven naar gelijkwaardigheid. Op deze manier streven ze naar presentie, waarbij ze er simpelweg zijn voor anderen, met aandacht en toewijding voor diegenen die zich in een kwetsbare positie bevinden.

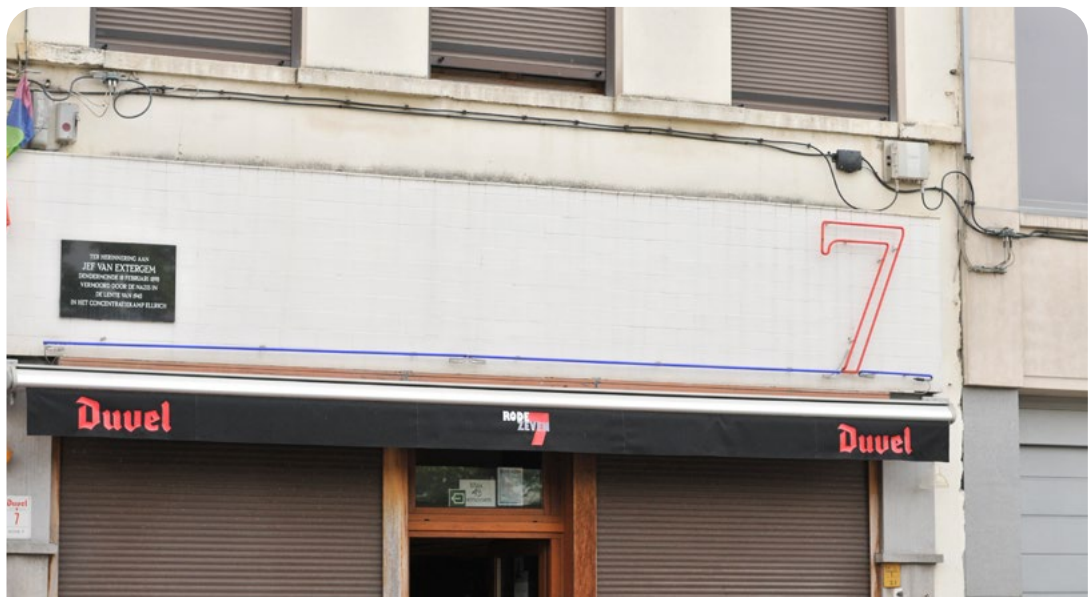
Sint- Jansplein

Vanuit 't Vlot wandelen we naar de eerste betekenisvolle plek, het Sint-Jansplein. Dit plein heeft voor velen misschien een negatieve connotatie, maar voor anderen is het een bron van warme herinneringen.

Zo leerden we bij 't Vlot een 43-jarige vrouw kennen die vanuit een andere blik naar dit rumoerige plein kijkt. Zij vindt op het Sint-Jansplein vaak rust. Het plein roept voor haar ook herinneringen op van vroeger, toen ze er regelmatig tijd doorbracht met iemand die een bijzonder plekje in haar hart heeft. Nu die persoon er niet meer is, zit ze alleen op dat bankje. Maar zelfs in haar eenzaamheid voelt ze zich niet alleen. Het plein herinnert haar aan alle mooie momenten die ze hier deelde met haar dierbare. De gesprekken, de geheimen, het verdriet dat ze samen deelden. Voor haar heeft zelfs een eenvoudig bankje op dit plein een onschatbare betekenis.

één van de Hartelijke Plekken in Antwerpen

De Rode 7

Sint-Jansplein 7, 2060 Antwerpen

Verder op het Sint-Jansplein vinden we De Rode 7. Welkom! Op het eerste gezicht is dit een doodgewone zaak, maar voor anderen het is meer dan dat. De Rode 7 is namelijk één van de Hartelijke Plekken in Antwerpen, een netwerk van geëngageerde handelaars die hun deuren openstellen voor mensen in kwetsbare posities. Zo kunnen mensen die het nodig hebben er bijvoorbeeld getraakteerd worden op een 'uitgestelde koffie'. Dat is een drankje betaald door een klant, bedoeld voor wie het zich anders moeilijk kan permitteren.

Momenteel zijn er zo'n 58 handelaars die hun café of restaurant openstellen voor diegenen die behoefte hebben aan een moment van rust, een plek om op te warmen wanneer het koud is of simpelweg een vriendelijk gebaar.

Wil je weten wat zulke Hartelijke Plekken betekenen voor dak- en thuislozen? Neem dan zeker een kijkje op de website van Radio (Z)onderdak, een collectief dat dak- en thuislozen een artistieke plek geeft. Onder andere Yannick, één van de gasten van 't Vlot en maker bij Radio (Z)onderdak, vertelt op dit platform wat deze plekken zo bijzonder maken voor mensen die het moeilijk hebben. Hij gaat er ook in gesprek met de uitbater van De Rode 7 die vertelt waarom solidariteit zo belangrijk is en wat voor hem 'een hartelijke plek' betekent.

Nachtopvang De Biekorf

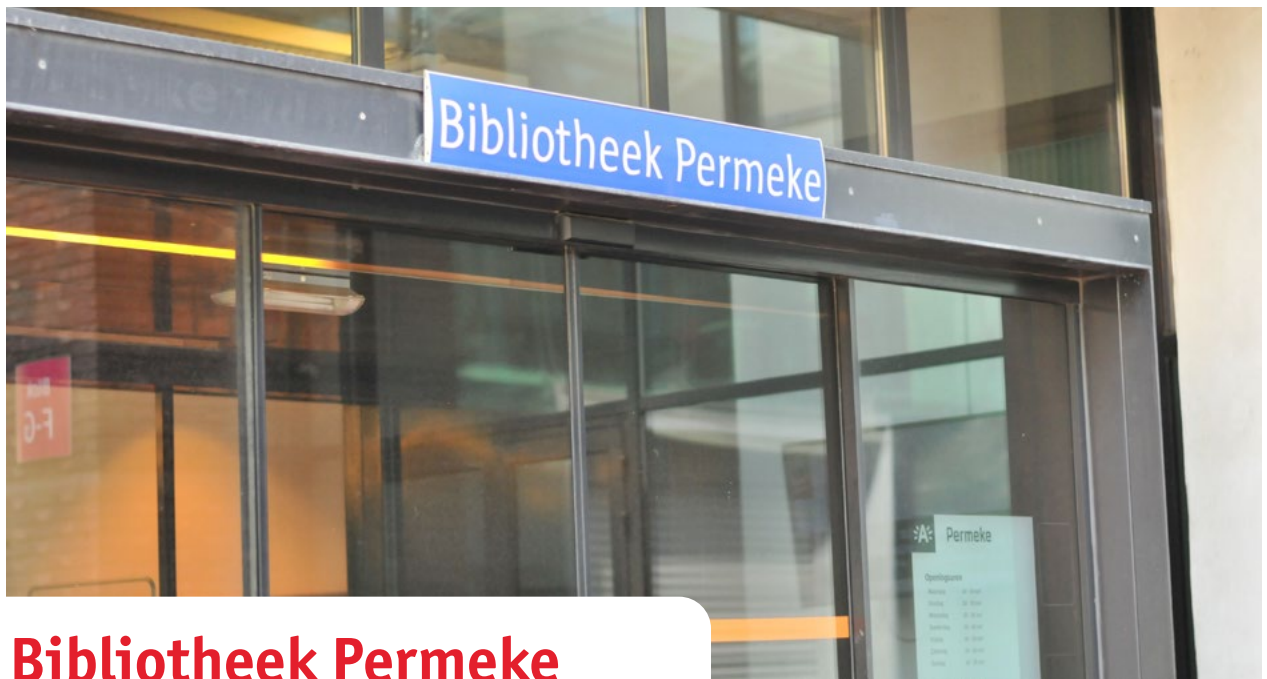
Dambruggestraat 304,
2060 Antwerpen

Voilà, ondertussen ben je aangekomen bij nachtopvang De Biekorf. Neem gerust een kijkje naar de grote grijze deur voor je, terwijl we je meenemen in het verhaal van een van de bezoekers.

“Elke avond sta ik aan te schuiven aan deze grijze deur totdat ik binnen mag. Voorbijgangers kijken mij raar aan en steken de straat over als ze willen passeren. Ze nemen veel afstand van mij en zien me niet graag staan. Ik mag naar binnen en ik hoop op een beetje rust na een vermoeiende dag op straat, maar die rust is er niet. Twee mannen staan in de gang te roepen en te gooien met stoelen. De hulpverlening komt ertussen maar het incident is niet direct opgelost. Ik ga naar mijn kamer in de hoop dat ik daar wat rust vind. Ook dat lukt niet. Mijn kamergenoot is volledig onder invloed en gebruikt zijn middelen in de kamer. Ik wil hier weg, ik wil een andere kamer maar die is er niet. Ik leg mijn gerief goed weg onder mijn bed in de hoop dat mijn kamergenoot niets steelt van mij vannacht. Ik heb geen oog dicht gedaan en voel me niet veilig. Om 7u worden we gewekt want om 8u moeten we weg zijn uit de kamer. Alweer een hele dag op straat rondlopen tot ik vanavond pas terug binnen mag voor een bedje.”

Zoals te horen in voorgaand verhaal is het een intense ervaring om in een opvang te overnachten. **Stel daarom jezelf eens de vraag: “Zou ik hier willen slapen, of liever op straat?”**

Bibliotheek Permeke

De Coninckplein 26, 2060 Antwerpen

Vanuit De Biekorf wandelen we terug en stoppen bij het De Coninckplein. Eens aangekomen op dit plein vind je Bibliotheek Permeke. Ook hier kunnen dak- en thuislozen dagelijks een krant lezen en gebruik maken van de computer om op deze manier tot rust komen. Zoals Niek, medewerkster van 't Vlot altijd zegt, leven dakloze voortdurend in overlevingsmodus en ervaren ze immense stress, maar in deze bibliotheek kan men een moment van sereniteit vinden.

Verder hebt je misschien al wel eens gehoord van het De Coninckplein. Het plein is doorheen de jaren al fors veranderd door uitbundige politiecontroles en het gebruik van gasboetes om mensen van het straatbeeld te laten verdwijnen. Ook wanneer je rondkijkt op het De Coninckplein zal je borden vinden die alcoholverbruik verbieden.

Wat denk jij van zulke maatregelen, en het effect dat dit heeft op de dak- en thuislozen met een alcoholprobleem? Wat zouden voor hen de gevolgen zijn van deze maatregel?

Nu je je op het De Coninckplein bevindt, ga zeker ook eens opzoek naar het drinkfonteinje van Wiske. Wiske had haar leven lang een cafeetje op de hoek van het Coninckplein, en was een bekend gezicht voor veel dak- en thuislozen. Ze konden telkens weer bij Wiske terecht voor een warm onthaal en een goede babbel. Ter nagedachtenis van haar werd er een drinkfonteinje geplaatst op het plein waar iedereen nu gratis water kan halen.

Centraal Station

Muurschildering in fietsenstalling

EEN ENKELING
HOORT ALLEEN
DE STILTE,
VAN DE STRATEN
WISTEN DEZE KUNNEN PRATEN,
WOUDEN ZE ZINGEN:

VOOR ELKE DOOD
EEN STEEN,
VOOR ELKE PIJN
EEN GROEF,
VOOR ELKE VLOEK
EEN VLEK,
VOOR ELKE ZIEL EEN HOEK
OF PLEIN.
EEN BANK,
EEN BEETJE LICHT,
EEN SCHADUW.

EN SOMS
ZELFS DAT NIET
DE WEG IS MIJN WARE,
ALLEEN ZIJ KENT DE ZWAART
VAN DE VELE VOETEN DIE ZE
RAKEN.

Je bent aangekomen bij de voorlaatste halte van onze wandeling: het Centraal Station, meer specifiek de fietsenstalling. Neem even de tijd om deze te verkennen. Deze plek heeft een diepe symbolische betekenis, want het herinnert ons aan het tragische verlies van Michaël en Wesley, twee gasten van 't Vlot, die hier in de fietsenstalling van het Centraal Station zijn overleden door de vrieskou in de winter van 2021 op 4 november.

Deze gebeurtenis trok veel media-aandacht en werd zelfs besproken door de burgemeester van Antwerpen. Voor de twee jonge mannen moet het een verschrikkelijke ervaring zijn geweest om elke nacht op de koude vloer van een fietsenstalling te slapen. Als eerbetoon aan hen, werd hier een muurschildering gemaakt door Fran Van Gysegem en een gedicht geschreven door Elli Fernandes. Neem zeker de tijd om dit prachtige gedicht te lezen en in je op te nemen.

muurschildering gemaakt door Fran Van Gysegem - gedicht geschreven door Elli Fernandes

't Vlot

Lange Beeldekensstraat 18, 2060 Antwerpen

Tot slot komen we opnieuw aan bij het vertrekpunt van de wandeling, namelijk 't Vlot. Het hier afsluiten van de wandeling heeft ook een symbolische betekenis en sluit aan bij onze halte in de fietsenstalling van het Centraal Station. Michaël en Wesley zijn niet de enigen die overleden zijn 'buiten'. Het is de trieste realiteit van vele dak- en thuislozen. Daarom zet 't Vlot zich in voor verschillende uitvaartdiensten van zij die dit vermoeiende traject niet overleven. Op die manier krijgen ze toch een warm en menswaardig afscheid.

We willen daarom deze wandeling afsluiten met volgend gedicht, voorgedragen op de uitvaart van Rachid Richard, een van de gasten van 't Vlot:

Ode aan Rachid Richard

Ge pakt uw rugzak netjes in slaapzak, proper ondergoed extra sokken voor mochten uw voeten nat worden stapschoenen, tentje alles apart in plastic zakken tegen de regen in het groen onder de bomen rust in de kop in lijf en in leden elke avond kijkt ge nog eens naar boven naar de lucht vol sterren en ufo's en satellieten knipperende verkeerslichten helikopters en sirenes vooraleer ge uw tentdeur dichtrijst met kleren en al in uw slaapzak duikt want de nachten zijn koud ondertussen misschien gaat ge nog wat liggen lezen bij een pillamp onder een deken misschien gaat ge gewoon wat in het donker liggen kijken naar al uw gedachten die een voor een gelijk pluizen neerdwarrelen en dan slapen gelijk een kind en dromen van lieve en plezierige dingen wie weet komt er wel een eekhoorn kijken een nieuwsgierige ree of een klein everzwijn ge weet dat nooit 's nachts wanneer alle mensen in hun huizen slapen maar gij niet 's morgens is het altijd van de rapte geblazen gelijk de auto's altijd en overal onderweg getoeter in uw oor gasuitlaten in uw neus en iedereen voor zichzelf door de straten van de stad de magie van kamperen in de grote drukke stad tenzij het van moeten is

geen vakantie voor u nooit vakantie voor u voor u bloemen nog bijtjes tenzij ze u steken gelijk de bijtende kou en regen de modder en de luizen de politie die u maar niet laat slapen die uw tent afpakt alsof ge een hele voorraad hebt de mensen die u overal uitschelden en weggagen en buitengooien en wegduwen en nooit gewoon goeiemorgen menéer' tegen u zeggen de scherpe rand van afvalcontainers waar ge elke dag weer over moet kruipen om uw buik te vullen want een lege maag is nog erger dan een volle kop de magie van het kamperen was voor u een kille toverspreuk dat ge voor altijd moogt dromen nu, Rachid Richard tussen de rust van de eeuwige bomen zonder angst en zonder verdriet we wensen het u toe we sturen het u na we vergeten u niet

Door Sarah Wagemans, november 2023

Dankwoord

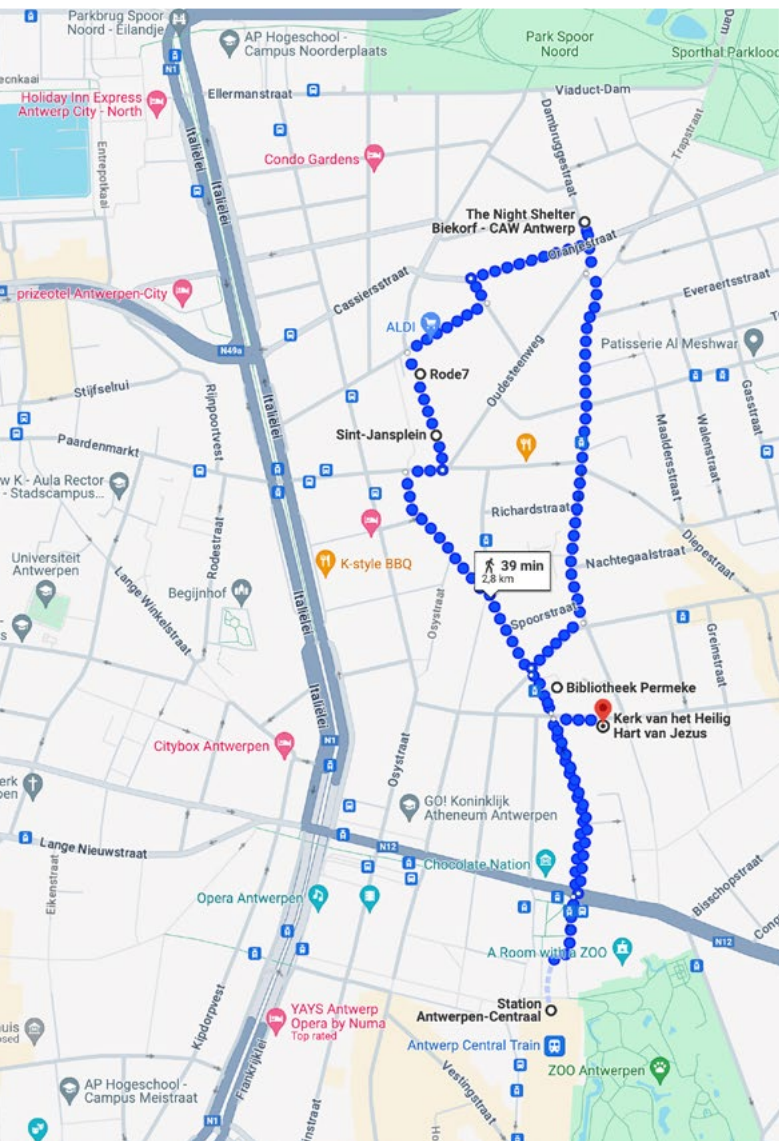
Samen hebben we een reis gemaakt door de straten van Antwerpen, langs plekken die van groot belang zijn voor dak- en thuislozen. We hebben gezien hoe 't Vlot zich inzet voor deze gemeenschap en hoe belangrijk het is om present te zijn voor degenen die het minder hebben.

Tot slot willen we stilstaan bij het belangrijke werk van Niek van 't Vlot, die een cruciale rol speelt bij het organiseren van uitvaartdiensten voor dak- en thuislozen. Het is hartverwarmend om te zien hoe zij zich inzet voor waardige begrafenissen, waarbij iedereen de eer krijgt die zij verdienen.

Onze dank gaat ook uit naar alle vrijwilligers en medewerkers van 't Vlot, die dag in dag uit klaarstaan voor de meest kwetsbaren in onze samenleving.

Laten we samen blijven streven naar een wereld waarin niemand wordt vergeten, waarin iedereen de steun en waardigheid krijgt die zij verdienen. Bedankt voor jouw deelname aan deze wandeling en laten we blijven bouwen aan een warme gemeenschap van zorg en verbondenheid.

Omdat 't Vlot zijn onafhankelijkheid wil bewaren, zijn ze zeer afhankelijk van donaties. Ze hebben geen vaste inkomstenbron en kunnen het geld zeker gebruiken om de straatbewoners in Antwerpen extra hulp te kunnen bieden. Als je deze prachtige organisatie wil helpen, kan je altijd een vrije bijdrage doneren op het volgende rekeningnummer: **BE36 7360 4436 9581**. Alle financiële steun wordt uitsluitend gebruikt ten voordele van 't Vlot.

Volg de link die
je naar de Google
Maps route brengt

Redactie

Urban Studies Institute. Met dank aan alle medewerkers en studenten die hebben bijgedragen aan deze brochure.